

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА НОРМАЛЬНОЇ І ПАТОЛОГІЧНОЇ МОРФОЛОГІЇ ТА СУДОВОЇ
ВЕТЕРИНАРІЇ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри нормальної і
патологічної морфології та судової
ветеринарії

Жанна КОРЕНСВА
« 25 » 08 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. декана факультету ветеринарної
медицини

Катерина РОДІОНОВА
« 26 » 08 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. проректора з науково-педагогічної
та методичної роботи

Вячеслав СЕДОВ
« 27 » 08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ВП 02 АНАТОМІЯ ЕКЗОТИЧНИХ ТВАРИН

Рівень вищої освіти

Галузь знань

Спеціальність

Освітня програма

Структурний підрозділ

Другий (магістерський)

21 «Ветеринарія»

«211 Ветеринарна медицина»

Ветеринарна медицина

Факультет ветеринарної медицини

Одеса 2025

Робоча програма з освітнього компонента «**АНАТОМІЯ ЕКЗОТИЧНИХ ТВАРИН**» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Ветеринарна медицина» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина»

Розробник

- Жанна КОРЕНЄВА, завідувач кафедри нормальної і патологічної морфології та судової ветеринарії к. вет .н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри нормальної і патологічної морфології та судової ветеринарії
протокол від "25" 08 2025 року № 1

Завідувач кафедри

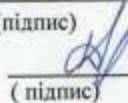

(підпис)

Жанна КОРЕНЄВА

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми

(підпис)

Руслан ДУБІН

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента	
		<u>денна форма навчання</u>	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 21 «Ветеринарія» (шифр і назва) Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина» (шифр і назва) Освітня програма «Ветеринарна медицина»	вибіркова	
Модулів –2	Рівень вищої освіти Другий (магістерський) 5.10	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання - презентація		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		3 й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача вищої освіти – 5		Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		год.	
		Лабораторні	
		28 год.	
		Самостійна робота	
		76 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
		залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 44/76

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вступ. Освітній компонент «Анатомія екзотичних тварин» вивчає будову організму екзотичних тварин та птахів.. Методологія вивчення освітнього компонента ґрунтується на досягненнях сучасної біології та ветеринарії.

Мета: закласти теоретичний фундамент підготовки майбутнього лікаря ветеринарної медицини, щодо анатомічних особливостей деяких екзотичних тварин та птахів.

Предмет – вивчення форми, будови організму та окремих його органів та систем у деяких видів екзотичних тварин та птахів.

Завдання:

- розглянути організм екзотичних тварин та птахів з точки зору видової специфічності, вікових і породних особливостей;
- вивчити будову організмів екзотичних тварин у взаємозв'язку органів і систем, взаємозумовленості будови і функції;

При вивченні освітнього компонента видові та вікові особливості екзотичних тварин та птахів висвітлюються з урахуванням ареолу поширення, умов їх життєдіяльності та пристосування до навколишнього середовища, а також утримання деяких екзотичних тварин та птахів в умовах невеликих фермерських господарств.

Знання та уміння, що формуються під час вивчення цієї освітнього компонента, створюють основу для вивчення фізіології, акушерства, діагностики, терапії, хірургії тварин та інших освітніх компонентів ветеринарної медицини.

Викладання курсу ґрунтується на знаннях та уміннях, отриманих здобувачами вищої освіти з анатомії, цитологія, гістології та ембріології, біології та генетики, фізіології та ін.

Освітній компонент	Базовий рівень
Анатомія тварин	Вивчення макроскопічних змін в органах базується на знанні їх типової будови.
Біологія та генетика	Вивчення сутності загальнобіологічних, еволюційних процесів.
Цитологія, гістологія та ембріологія	Вивчення органів та тканин на клітинному рівні базується на знанні здобувача вищої освіти гістології.

Під час вивчення анатомії екзотичних тварин закладаються основи пізнання будови їхнього організму (величини, форми, консистенції, забарвлення органів тощо ж на натуральних фіксованих за різними методиками препаратів, так і під час анатомічного розтину трупів тварин та птахів), ознайомлення з видовими та віковими аспектами будови організму екзотичних тварин та птахів, а також закономірності розвитку і взаємозв'язку їх з навколишнім середовищем.

В результаті вивчення освітнього компонента здобувач вищої освіти повинен:

-ЗНАТИ:

- будову тіла екзотичних тварини за окремими розділами, апаратами чи системами;
- уміти диференціювати особливості в будові скелета екзотичних тварин (за його розділами);
- будову м'язової системи та її функцій при русі та при статичному положенні екзотичних тварин,
- будову, топографію та особливостей травного апарату екзотичних тварин у порівняльному аспекті;
- будову органів дихального апарату екзотичних тварин;
- будову та її особливості органів сечостатевого апарату екзотичних тварин;
- будову та місцезнаходження органів серцево-судинної системи екзотичних тварин;
- будову та місцезнаходження органів нервової системи екзотичних тварин;
- будову та місцезнаходження органів чуття екзотичних тварин;

- ВМІТИ:

- розрізняти хребці різних відділів хребта, складові частини грудної клітки екзотичних тварин;
- послідовно розташовувати та охарактеризувати особливості кісток кінцівок екзотичних тварин;
- за зовнішніми ознаками: розрізняти черепа екзотичних тварин, їх особливості будови рельєфу, розташування окремих кісток, пазух, отворів, каналів та порожнин черепа;
- охарактеризувати суглоби і вміти визначити місцезнаходження кожного із них, а також вміти послідовно розташувати суглоби на кінцівках;
- визначати функціональні групи м'язів тулуба та голови, їх місцезнаходження та точки фіксації у екзотичних тварин;
- розрізняти шкіру та її похідні у екзотичних тварин,
- досконало володіти знаннями про будову молочної залози у екзотичних тварин;

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення освітнього компонента «Анатомія екзотичних тварин» у здобувача вищої освіти формуються *загальні компетентності*:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень, упровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.

- ЗК 7.** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 8.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 9.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 10.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 12.** Прагнення до збереження навколишнього середовища

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- ФК 1.** Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.
- ФК 2.** Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.
- ФК 3.** Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.
- ФК 7.** Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.
- ФК 19.** Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

Програмні результати вивчення освітнього компонента «Анатомія екзотичних тварин»:

- РН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини
- РН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	усього	л	лаб	с.р
Модуль 1				
Анатомічні особливості екзотичних птахів, плазунів, парнокопитних, екзотичних гризунів та сумчастих тварин.				
Тема 1. Типи відносин між організмами. Анатомічні особливості екзотичних тварин: хижаків, рослиноїдних, всеїдних. Загальна характеристика всеїдних тварин. Анатомічні особливості плазунів.	13	2	4	7
Тема 2. Анатомічна характеристика птахів	14	2	4	8
Тема 3. Анатомічні особливості парнокопитних тварин: жирафи, бегемоти, верблюди, олені.	11	2	2	7
Тема 4. Анатомічні особливості екзотичних гризунів та рукокрилих.	12	2	2	8

Тема 5.Анатомічні особливості сумчастих тварин та першозвірів.	12	2	2	8
Модульна контрольна робота 1	2		2	
Разом за модулем 1	64	10	16	38
Модуль 2 Анатомічні особливості мавпоподібних, непарнокопитних і хоботних тварин, хижаків родини псових , котячих та морських ссавців.				
Тема 6. Анатомічні особливості непарнокопитних (носорогів) та хоботних (слонів) тварин.	11	2	2	7
Тема 7.Анатомічні особливості хижаків родини псових.	10	1	2	7
Тема 8.Анатомічні особливості хижаків родини котячих .	11	1	2	8
Тема 9.Анатомічні особливості мавпоподібних.	11	1	2	8
Тема 10.Анатомічні особливості морських ссавців та хрящових риб.	11	1	2	8
Модульна контрольна робота 2	2		2	
Разом за модулем 2	56	6	12	38
Усього годин	120	16	28	76

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Модуль 1.

Анатомічні особливості екзотичних птахів, плазунів, парнокопитних, екзотичних гризунів та сумчастих тварин.

Тема 1.Типи відносин між організмами. Анатомічні особливості екзотичних тварин: хижаків, рослиноїдних, всеїдних. Загальна характеристика всеїдних тварин. Анатомічні особливості плазунів.

Тема 2. Анатомічна характеристика птахів

Тема 3. Анатомічні особливості парнокопитних тварин: жирафи, бегемоти, верблюди, олені.

Тема 4.Анатомічні особливості екзотичних гризунів та рукокрилих

Тема 5.Анатомічні особливості сумчастих тварин та першозвірів.

Модуль 2.

Анатомічні особливості мавпоподібних, непарнокопитних і хоботних тварин, хижаків родини псових , котячих та морських ссавців.

Тема 6. Анатомічні особливості непарнокопитних (носорогів) та хоботних (слонів) тварин.

Тема 7.Анатомічні особливості хижаків родини псових.

Тема 8.Анатомічні особливості хижаків родини котячих.

Тема 9.Анатомічні особливості мавпоподібних.

Тема 10.Анатомічні особливості морських ссавців та хрящових риб.

5.2 ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (КУРС ЛЕКЦІЙ)

№ з/п	Змістовний модуль, теми лекцій і орієнтирний перелік питань
	Модуль 1: Анатомічні особливості екзотичних птахів, плазунів, парнокопитних, екзотичних гризунів та сумчастих тварин.
1	Типи відносин між організмами. Анатомічні особливості екзотичних тварин: хижаків, рослиноїдних, всеїдних. Загальна характеристика всеїдних тварин. Анатомічні особливості плазунів. 1.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа ящірки, крокодила, змії, черепахи 1.2. Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 1.3. Особливості будови шкіри та її похідних. 1.4. Характеристика м'язової системи 2 години
2	Анатомічна характеристика птахів родин: туканових, фламінгових, папугоподібних, страусових та хижих птахів. 2.1.Морфологічна характеристика скелету та черепу птахів. 2.2.Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 2.3.Будова голосового апарату 2.4.Особливості будови шкіри та її похідних. 2.5.Характеристика м'язової системи страусів. 2 години
3	Анатомічні особливості парнокопитних тварин: жирафи, бегемоти, верблюди, олені 3.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа. 3.2.Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 3.3.Особливості будови шкіри та її похідних. 3.4.Характеристика м'язової системи 2 години
4	Анатомічні особливості екзотичних гризунів та рукокрилих. 4.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа екзотичних гризунів та рукокрилих. 4.2. Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 4.3. Особливості будови шкіри, її похідних та характеристика м'язової системи 2 години
5.	Анатомічні особливості сумчастих тварин(кенгуру, опосум) та першозвірів (качкодзьоб та єхидна) 5.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа сумчастих тварин: кенгуру, опосум. 5.2. Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 5.3. Особливості будови шкіри, її похідних та характеристика м'язової системи 2 години
	Модуль 2.: Анатомічні особливості мавпоподібних, непарнокопитних і хоботних тварин,

	хижаків родини псових, котячих та морських ссавців.	
6	Анатомічні особливості непарнокопитних (носорогів) та хоботних (слонів) тварин 6.1. Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа : носорогів, слонів 6.2. Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 6.3. Особливості будови шкіри та її похідних. 6.4. Характеристика м'язової системи	2 години
7	Анатомічні особливості хижаків родини псових та котячих 7.1. Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа хижаків родини собачих та котячих: лисиця, вовк, песець, лев, тигр, ягуар, пантера, екзотичні коти. 7.2 Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 7.3. Особливості будови шкіри, її похідних та характеристика м'язової системи	2 години
8	Анатомічні особливості морських ссавців та хрящових риб. 8.1. Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету морських ссавців (кити, дельфіни, сирени) та хрящових риб (акули, скати). 8.2 Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 8.3. Особливості будови шкіри, її похідних та характеристика м'язової системи	1година
9	Анатомічні особливості мавпоподібних. 9.1. Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету мавпоподібних. 9.2 Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 9.3. Особливості будови шкіри, її похідних та характеристика м'язової системи	1година
	Разом	16 годин

5.3. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Модуль 1: Анатомічні особливості екзотичних птахів, плазунів, парнокопитних, екзотичних гризунів та сумчастих тварин.	Кіл-ть годин
1	Типи відносин між організмами. Анатомічні особливості екзотичних тварин: хижаків, рослиноїдних, всеїдних. Загальна характеристика всеїдних тварин. Анатомічні особливості плазунів. 1.1. Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа ящірки , крокодила, змії. 1.2. Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 1.3. Особливості будови шкіри та її похідних. 1.4. Характеристика м'язової системи.	4

2	Анатомічна характеристика птахів: папугоподібних, страусових, фламінгових, хижих птахів 2.1.Морфологічна характеристика скелету та черепа птахів. 2.2.Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення. 2.3.Будова голосового апарату. 2.4.Особливості будови шкіри та її похідних. 2.5.Характеристика м'язової системи.	4
3	Анатомічні особливості парнокопитних тварин: верблюди, олені. 3.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа. 3.2.Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 3.3.Особливості будови шкіри та її похідних. 3.4.Характеристика м'язової системи.	1
4	Анатомічні особливості парнокопитних тварин: жирафи, бегемоти. 4.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа. 4.2.Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення. 4.3.Особливості будови шкіри та її похідних. 4.4.Характеристика м'язової системи.	1
5	Анатомічні особливості екзотичних гризунів та рукокрилих. 5.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа екзотичних гризунів та рукокрилих. 5.2.Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення. 5.3.Особливості будови шкіри, її похідних та характеристика м'язової системи.	2
6	Анатомічні особливості сумчастих тварин: кенгуру, опосум 6.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа сумчастих тварин: кенгуру, опосум. 6.2.Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 6.3.Особливості будови шкіри, її похідних та характеристика м'язової системи	2
	Модульна контрольна робота 1	2
	Модуль 2: Анатомічні особливості мавпоподібних, непарнокопитних і хоботних тварин, хижаків родини собачих, котячих та морських ссавців.	
7	Анатомічні особливості непарнокопитних (носорогів) тварин 7.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа: носорогів. 7.2.Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 7.3.Особливості будови шкіри та її похідних. 7.4.Характеристика м'язової системи	1
8	Анатомічні особливості хоботних (слонів) тварин 8.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа : слонів 8.2.Морфологічна характеристика органів травлення, дихання,	1

	кровообігу та виділення 8.3.Особливості будови шкіри та її похідних. 8.4. Характеристика м'язової системи	
9.	Анатомічні особливості хижаків родини псових. 9.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа хижаків родини псових: лисиця, вовк, песець, ведмідь. 9.2 Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 9.3. Особливості будови шкіри, її похідних та характеристика м'язової системи	2
10	Анатомічні особливості хижаків родини котячих 10.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету та черепа хижаків родини котячих: лев, тигр, пантера, ягуар. 10.2.Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 10.3.Особливості будови шкіри, її похідних та характеристика м'язової системи	2
11	Анатомічні особливості мавпоподібних. 11.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету мавпоподібних 11.2 Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 11.3.Особливості будови шкіри, її похідних та характеристика м'язової системи	2
12.	Анатомічні особливості морських ссавців та хрящових риб. 12.1.Морфологічна характеристика осьового і периферичного скелету морських ссавців. 12.2 Морфологічна характеристика органів травлення, дихання, кровообігу та виділення 12.3. Особливості будови шкіри, її похідних та характеристика м'язової системи	2
	Модульна контрольна робота 2 Підсумкове заняття	2
	Разом	28

5.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Питання (тема)	Кількість годин
1	Анатомічна характеристика птахів родин: курячі, гусячі та хижих птахів.	7
2	Анатомічні особливості плазунів: ігуани, хамелеони, варани, морські черепахи.	8
3	Анатомічні особливості парнокопитних тварин: лось, зубр.	7
4	Анатомічні особливості екзотичних гризунів: білка, бобр.	8
5	Анатомічні особливості непарнокопитних тварин: мустанги, зебри,	8
6	Анатомічні особливості хижаків родини псові: єнотовидна собака.	7
7	Анатомічні особливості хижаків родини котячих: гепард, пума.	7
8	Анатомічні особливості мавпоподібних: шимпанзе, орангутанг.	8

9.	Анатомічні особливості морських ссавців: зубасті кити, моржі, морський котик.	8
10.	Анатомічні особливості сумчастих тварин: сумчастий мурахоїд, бандикут, вомбат.	8
	Разом	76

5.5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є формою індивідуально-консультативної роботи викладача зі здобувачами вищої освіти, яка здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи.

Орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань для самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

- 1.Анатомічна характеристика птахів родини: курячі, гусячі.
- 2.Анатомічна характеристика хижих птахів.
- 3.Анатомічні особливості плазунів: хамелеони.
- 4.Анатомічні особливості плазунів: ігуани.
- 5.Анатомічні особливості плазунів: варани
- 6.Анатомічні особливості плазунів: алігатори.
- 7.Анатомічні особливості плазунів: морські черепахи.
- 8.Анатомічні особливості парнокопитних тварин: лось, зубр.
- 9.Анатомічні особливості екзотичних гризунів: білка.
- 10.Анатомічні особливості екзотичних гризунів: бобер.
- 11.Анатомічні особливості екзотичних гризунів: тушканчик.
- 12.Анатомічні особливості непарнокопитних тварин: зебри.
- 13.Анатомічні особливості непарнокопитних тварин: мустанги.
- 14.Анатомічні особливості хижаків родини псові: вовк гривистий, пес кущовий, лисиця вухата.
- 15.Анатомічні особливості хижаків родини котячих: гепард, пума, очеретяні коти.
- 16.Анатомічні особливості мавпоподібних: шимпанзе, орангутанг.
- 17.Анатомічні особливості морських ссавців: зубасті кити, моржі, морський котик.
- 18.Анатомічні особливості сумчастих тварин: сумчастий мурахоїд, бандикут, вомбат.
- 19.Анатомічні особливості сумчастих тварин: сумчастий мурахоїд, бандикут.
- 20.Анатомічні особливості сумчастих тварин: вомбат.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.

Методи навчання – це способи спільної роботи викладача і здобувачів вищої освіти, спрямовані на засвоєння здобувача вищої освіти теоретичних знань, придбання практичних навичок і умінь, розвиток у них пізнавальних здібностей, формування високих моральних, ділових та професійних якостей.

Лекції -пояснювально-інформативний, проблемний метод, метод візуалізації.

Лабораторні заняття:

- робота з музейними експонатами, їх опис з відображенням структур в робочих альбомах;

- робота з музейними мікропрепаратами, їх опис з відображенням структур в робочих альбомах;

Самостійна робота:

- підбір матеріалу по темі або питанню;

- опрацювання та конспектування матеріалу;

- самостійна робота з музейними експонатами та мікропрепаратами, їх опис з відображенням структур в робочих альбомах;

освітній компонент **«Анатомія екзотичних тварин»** вивчається протягом одного семестру. Заняття з освітнього компонента проводяться по модульній системі.

Матеріал освітнього компонента розбито на два залікові модулі.

При проведенні лекційних і лабораторних робіт з освітнього компонента «Анатомія екзотичних тварин» застосовують словесні, інноваційні, наочні та практичні методи навчання.

Результати навчання	Методи навчання
РН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини	Словесні: розповідь, бесіда, пояснення. Інноваційні: робота в групах Наочні: демонстрація спостереження
РН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.	Словесні: розповідь, бесіда, пояснення. Інноваційні: робота в групах Наочні: демонстрація спостереження

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Анатомія екзотичних тварин» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг від 30 квітня 2025 року. Якість засвоєння змісту освітнього компоненту (незалежно від форми контролю) в Університеті оцінюється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «незараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Реалізація основних завдань оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Поточний контроль - це оцінка роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторних занять (лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття) та самостійної роботи, яка відображає навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу освітнього компонента. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач.

Модульний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного навчального модуля (змістовного). Основні завдання модульного контролю полягають у підвищенні мотивації здобувачів вищої освіти до опанування навчального матеріалу, активізації спільної систематичної роботи викладачів і здобувачів вищої освіти упродовж семестру, а також в удосконаленні рівня організації освітнього процесу в Університеті.

Змістовний модуль (модуль) - запланована сукупність тем, що реалізується відповідними формами навчального процесу та підлягає модульному контролю. Модульний контроль проводиться за розкладом аудиторних занять у формі за рішенням кафедри. До модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної роботи. Бал за модуль розраховується з урахуванням балів за поточний контроль і модульну контрольну роботу. Оцінювання поточного та модульного контролів здійснюється за 100-

бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл.2).

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою нормальної і патологічної морфології та судової ветеринарії.

З метою підвищення мотивації до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання за відповідним освітнім рівнем вищої освіти, переорієнтацію їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; систематизації знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року; подолання елементів суб'єктивізму під час оцінювання знань в Університеті передбачена накопичувальна система, за якою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, відвідування на заняттях та за додаткові види робіт з компоненту (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.і., доповідь на добувачів на студентській конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо) (табл. 4.).

Кількість балів, що може отримати здобувач вищої освіти за змістовий модуль, може бути різною і встановлюватися для кожного змістового модуля (в залежності від значимості змістового модуля) з урахуванням того, що підсумкова оцінка не може перевищувати 90 балів. Розрахунок балів за поточний контроль та заохочувальні види робіт визначаються кафедрою та робочою програмою.

Таблиця 3.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
1	2	3	4	5	6	7
90 - 100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			

64 - 73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумковий контроль – інтегроване оцінювання результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС, яке включає семестровий контроль та атестацію здобувача.

Таблиця 4.

Оцінювання освітнього компонента (від 0 до 100 балів)

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1 Модуль 2	0-10% пропусків – 5 балів	доповідь на науковій здобувач вищої освітиський конференції
	10%-20% пропусків – 4 балів	активна участь в роботі наукового гуртка кафедри
	20%-40% пропусків – 3 балів	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
	40%-60% пропусків – 2 балів	призове місце в олімпіаді
	60%-80% пропусків – 1 балів	підготовка наукової публікації
	більше 80% пропусків – 0 балів	виконання індивідуального завдання
		участь у вдосконаленні навчально- методичної бази кафедри

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів (табл.5):

- модульний контроль – до 90 балів,
- бал за відвідування занять – до 5 балів,
- бал за додаткові види робіт з вивчення освітнього компонента до 5 балів.

Таблиця 5.

Оцінювання освітнього компонента (від 0 до 100 балів)

Бал за змістовні модулі (Б _{ЗМ}) (всього 0-90)						Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього - 5)	Сума
Змістовний модуль 1 (ЗМ1)			Змістовний модуль 2 (ЗМ2)			0-5	0-5	100
Поточний контроль -45			Поточний контроль -45					
T1-2	T3-4	T5-6	T7-8	T9	T10			
18	18	9	18	18	9			
Модульний контроль -45			Модульний контроль - 45					
Б _{ЗМ} = (ЗМ1 + ЗМ2): 2								

* T1,T2,T3..... – теми змістовного модуля

Відповідно до «Положення про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг від 30 квітня 2025 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента. У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та здобувач студентського самоврядування

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

При читанні лекцій використовуються:

1. Таблиці, на яких зображені окремі апарати і органи екзотичних тварин та птахів.
2. Натурні препарати скелетів і м'язів екзотичних тварин та птахів.
3. Натурні препарати різних відділів органів екзотичних тварин.

Для проведення лабораторних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти використовуються:

1. З остеології: скелети екзотичних тварин, окремі кістки чи їх набори.
2. З синдесмології: сухі натурні препарати та частини трупів для препарування.
3. З м'язової системи, судинної та нервової периферії: трупи екзотичних тварин та птахів.
4. Травний, дихальний та сечостатеви апарати: окремі органи і їх комплекти.
5. Анатомія екзотичних тварин: методичні рекомендації для лабораторних занять з освітнього компонента «АНАТОМІЯ ЕКЗОТИЧНИХ ТВАРИН», освітня програма «Ветеринарна медицина» для здобувачів спеціальностей 211 «Ветеринарна медицина» / авт.-упоряд.: Ж.Коренєва, О.Найдич, Л.Роша Одеса, 2025. 100 с.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова.

1. Vitt L.J., Caldwell J.P. Herpetology. An Introductory Biology of Amphibians and Reptiles. Academic Press, 2014. 757 p.
2. Gill F. B. Ornithology. New York: W. H. Freeman and Company, 2007. 758 p.
3. Clinical Anatomy and Physiology of Exotic Species: Structure and Function of Mammals, Birds, Reptiles and Amphibians Bairbre O'Malley Saunders Ltd., 2005 272 p.
4. Grzimek`s Animal Life Encyclopedia, 2nd ed. Farmington Hills, MI: Gale Group, 2003.
5. Ковтун М.Ф., Микитюк О.М., Харченко Л.П. Порівняльна анатомія хребетних. Харків: ОВС, 2005. 688 с.

6. Царик Й. В. Зоологія хордових: підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 356 с.

Допоміжна

1. Коренєва Ж.Б., Гуніч В.В. Голованова А.І. Верхова М.І. Дудкіка В.А. Моніторинг орнітофауни Одеського регіону в сучасних екологічних умовах. / Аграрний вісник Причорномор'я, 2020. № 95 С.17-22.

URL:<https://abbsl.osau.edu.ua/index.php/visnuk/issue/view/9>

2. Коренєва, Ж., Гарнаженко, Ю., Мазуренко, Ю., Закаціоло Ю., & Ніколаєва, К. (2022). Моніторинг рептилій (reptilia) Одеського регіону. Аграрний вісник Причорномор'я, (102-103). 2022 URL:<https://doi.org/10.37000/abbsl.2022.102.10>

3. Коренева Ж, Роша Л., Овчаренко Г., Жунько І., Івлева О., Жунько О. Моніторинг природно - заповідного фонду Одеського регіону. Аграрний вісник Причорномор'я, (107). 2023. С.40-47 URL:<https://abbsl.osau.edu.ua/index.php/visnuk/issue/view/23/22>

4. Коренєва Ж., Роша Л., Овчаренко Г., Шовкопляс І., Невзорова К. Морфометричні показники Шпоркової жаби гладенької (*Xenopus laevis*). Аграрний вісник Причорномор'я, (107). 2023. С.59-64

URL:<https://abbsl.osau.edu.ua/index.php/visnuk/issue/view/23/22>

5. Куйбіда, В. В. Холонокровні хордові тварини посібник для самостійної і дистанційної роботи студ. природ. спец.: [в 2 ч.]. [Ч. 1] 2016. 225 с.

6. Приходська К.Г., Мардар Г.І., Ільєнко М.М. Порівняльна анатомія хребетних. Чернівці: Рута, 2002. 240 с.

7. Сеник, А. Ф. Зоологія з основами екології: підруч. для студ. аграр. вузів. Київ: Урожай, 2000. 288 с.

8. Слюсаренко, Б., Коренєва, Ж., Голованова, А., Мазуренко, Ю., Островська, А. Моніторинг амфібій одеського регіону в сучасних екологічних умовах. Аграрний вісник Причорномор'я, (102-103). 2022. С.15

URL:<https://doi.org/10.37000/abbsl.2022.102.03>

9. Clinical Anatomy and Physiology of Exotic Species: Structure and Function of Mammals, Birds, Reptiles and Amphibians Bairbre O'Malley
Saunders Ltd., 2005 272 p.

10. Fowler, M.E. (ed). Zoo and Wild Animal Medicine. 2nd edn. W.B. Saunders. (Chapters on Ursidae and Procyonidae). 1986.

11. Wallach, J.D. and Boever, W.J. Diseases of Exotic Animals. W.B. Saunders. (Chapters on Ursidae and Procyonidae). 1983.

12. James W. Carpenter, Chris Marion Exotic Animal Formulary. Elsevier - Health Sciences Division. 2017. 776 p.

13. Lance Jepson Exotic Animal Medicine : A Quick Reference Guide. Elsevier - Health Sciences Division. 2016. 656 p.

14. Stephen J. Divers, Scott J. Stahl Mader's Reptile and Amphibian Medicine and Surgery. Elsevier - Health Sciences Division. 2019. 1537 p.

15. Karen A. Terio , Denise Mcaloose, Judy St. Leger Pathology of Wildlife and Zoo Animals Elsevier Science Publishing Co Inc.- 2018. 1136 p.

16. Geoff Hosey, Vicky Melfi, Sheila Pankhurst Zoo Animals: Behaviour, Management, and Welfare. Oxford University Press. 2013. 672 p

10. Марунчин А.А. Анестезія диких тварин і птахів в умовах зоопарку: Автореф. дис. канд. вет. наук. Біла Церква, 2005. 22с.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.

1. Clinical Anatomy and Physiology of Exotic Species

URL: <https://www.sciencedirect.com/book/9780702027826/clinical-anatomy-and-physiology-of-exotic-species>

2. Advances in Wildlife and Exotic Animals Anatomy

URL: https://www.mdpi.com/journal/animals/special_issues/Advances_in_Wildlife_and_Exotic_Animals_Anatomy